

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o **maloletého M. F.**, narodeného X., bývajúceho v K., zastúpeného kolíznou opatrovníčkou M. B., pracovníčkou Okresného súdu Humenné, dieťa rodičov, matky M. F., bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. J. V., advokátkou v H., a otca, M. F., bývajúceho v H., o **návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Humennom na vydanie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 19 P 385/2007, o dovolaní matky maloletého proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2008 sp.zn. 4 CoP 29/2007, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie matky maloletého **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Humenné uznesením z 12. októbra 2007 č.k. 19 P 385/2007-27 predbežne zakázal styk otca s maloletým M. a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že písomnosti nachádzajúce sa v spise dostatočne dokumentujú také skutočnosti, na základe ktorých je potrebný okamžitý zásah súdu a ktoré je potrebné riešiť predbežným opatrením a to tak, že styk otca s maloletým M. bude predbežne zakázaný, pretože to je v záujme maloletého dieťaťa.

Krajský súd v Prešove na odvolanie otca maloletého uznesením z 15. februára 2008 sp.zn. 4 CoP 29/2007 napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ani po doplnení dokazovania výsluchom

maloletého M. ako aj jeho rodičov odvolacím súdom, nebola nevyhnutnosť dočasnej úpravy pomerov preukázaná. Vyjadrenie maloletého, že sa s otcom nechce stretávať, považoval za ovplyvnené výchovným prostredím, v ktorom žije, a hlavne matkou, na ktorú negatívne vyplývajú súdne spory. Z predložených lekárskejších správ nepochybne vyplýva, že k zhoršeniu zdravotného stavu po rozhodnutí Krajského súdu v Prešove (rozsudok zo 16. októbra 2006 sp.zn. 4 CoP 7/2006 – pozn. dovolacieho súdu) o úprave styku otca s maloletým M., na strane maloletého nemohlo dôjsť, lebo styk sa nerealizoval. Zákonná podmienka pre vydanie predbežného opatrenia – nevyhnutnosť dočasnej úpravy pomerov preto nebola preukázaná. O náhrade trov (celého) konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm.a/ O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie matka maloletého, navrhla ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. S poukazom na ustanovenia §§ 100 ods. 3, 122, 126 a 131 O.s.p. namietala, že postupom odvolacieho súdu, keď vykonával dôkaz výsluchom maloletého dieťaťa v neprítomnosti právnej zástupkyne matky, napriek tomu, že táto bola účastníčkou konania a napriek tomu, že zákon neumožňuje obmedziť účasť právnych zástupcov účastníkov na výsluchu maloletého dieťaťa, odňal tým matke možnosť konať pred súdom spočívajúcu vo výkone jej procesných práv, ku ktorým nepochybne patrí prítomnosť pri vykonávaní dôkazov, ako aj možnosť klásť vylúčaným osobám, vrátane účastníkov konania, otázky.

Otec maloletého sa k dovolaniu matky dieťaťa nevyjadril.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Humennom vo svojom vyjadrení navrhol dovolaniu matky maloletého vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p.) alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm.a/ O.s.p.) alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm.c/ O.s.p.).

Podľa doslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Nakoľko v prejednávanej veci je matkou maloletého dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré vykazuje znaky jedného z tých uznesení, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako uznesenia, na ktoré sa nevzťahuje § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. je nepochybné, že prípustnosť jej dovolania z § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p., pričom nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonnom ustanovení. Nezistil ani podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., na ktoré poukazovala dovolateľka. Matka maloletého tvrdí, že jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď odvolací súd napriek tomu, že zákon neumožňuje obmedziť účasť právnych zástupcov účastníkov na výsluchu maloletého dieťaťa, vykonával dôkaz výsluchom maloletého dieťaťa v neprítomnosti jej právnej zástupkyne.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať procesné práva, ktoré mu dáva Občiansky súdny poriadok. V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv [napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), právo byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Zo spisu nevyplýva, že by odvolací súd v prejednávanej veci v prípade matky maloletého nerešpektoval niektoré z týchto práv.

Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, ktoré je schopné vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého dieťaťa súd zisťuje prostredníctvom jeho zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, alebo výsluchom maloletého dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa (§ 100 ods. 3 O.s.p.).

Doplnenie citovaného ustanovenia § 100 ods. 3 O.s.p. zákonom č. 353/2003 Z.z. (s účinnosťou od 1. septembra 2003) bolo vyvolané súdno-aplikačnou praxou, ktorá často vyžaduje, aby v záujme riadneho zistenia skutkového stavu predovšetkým v konaniach týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti bolo vypočuté i maloleté dieťa. Ide o riešenie základného procesného rámca na tento úkon, ktorý doposiaľ v procesných predpisoch nebol upravený, a ktorý je v súlade s článkom 3 a článkom 12 Dohovoru o právach dieťaťa (Oznámenie č. 104/1991 Zb.). Podľa tohto ustanovenia zákon priamo dáva súdu možnosť v konaní, ktorého účastníkom je maloleté dieťa (vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je maloleté dieťa účastníkom konania vždy) zistiť názor maloletého dieťaťa buď sprostredkované, alebo bezprostredne výsluchom maloletého dieťaťa, a to aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa. Z uvedeného je potom treba vyvodiť, že ak má súd zákonnú možnosť pri zisťovaní názoru maloletého dieťaťa jeho výsluchom v konaní (ktorého je dieťa účastníkom) vylúčiť rodičov, prípadne iné osoby zodpovedné za výchovu maloletého dieťaťa (tiež v postavení účastníkov konania) z takéhoto úkonu (t.j. legálne obmedziť výkon jedného z ich procesných práv), vzťahuje sa možnosť vylúčenia z tohto úkonu aj na zástupcov rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa bez ohľadu na to, že v ustanovení § 100 ods. 3 O.s.p. uvedené nie sú.

Splnomocnený zástupca rodiča maloletého dieťaťa v súdnom konaní (s plnomocenstvom udeleným na celé konanie) totiž aj keď je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O.s.p.), nemá postavenie účastníka konania, ale osoby zúčastnenej na konaní a nemožno mu v konaní priznať viac práv, ako samotnému účastníkovi. Preto nie je odňatím možnosti účastníka (v danom prípade matky maloletého dieťaťa) konať pred súdom, ak súd zisťuje názor maloletého dieťaťa jeho výsluchom nielen bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa, ale aj bez prítomnosti ich zástupcov.

Keďže v danom prípade dovolanie nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné, nebola preukázaná existencia dovolateľkou namietanej vady konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. a neboli zistené (ani tvrdené) iné vady uvedené v § 237 O.s.p., dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie matky maloletého dieťaťa je neprípustné, preto ho odmietol (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p.).

Dovolací súd o náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm.c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 4 O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júna 2008

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :